

XV. Trädgårdsnämnden.

Den af Trädgårdsnämnden för år 1901 till Drätselkammaren inlemnade berättelsen är af följande lydelse:

„Nämndens sammansättning under sagda år har varit följande: frih. R. v. Willebrand (ordf.), arkitekten M. Schjerfbeck (viceordf.), arkitekten H. Neovius och stadsingenjören G. Idström, den sistnämnde såsom själfskrifven ledamot. Suppleanter för året voro handlanden Ernst Krogius och vicehäradshöfdingen John Uggla.

Nämndens
sammansätt-
ning.

Rörande Nämndens verksamhet under nu ifrågavarande arbetsår får Nämnden hänvisa till närslutna af stadsträdgårdsmästaren Olsson afgifna berättelse, äfvensom i korthet redogöra för de af Nämnden under arbetsåret handlagda ärenden.

På anhållan af Trädgårdsnämnden biföll Jernvägsstyrelsen den 16 Februari till anordnandet af en provisorisk öfverfart å Sörnäs bibana för släpning af mylla till stadsplanteringarna från statsjernvägarnas område vid Fredriksberg.

Provisorisk
öfverfart.

Sedan Stadsfullmäktige i budgeten för år 1901 upptagit anslag för anordnande af kälkbanor för ungdomen, hafva sådana iordningstälts i Kajsaniemi och å Observatoriiberget. För upprätthållande af ordningen vid dessa kälkbanor, som under vintern lifligt frekventerats af det yngre slättet, anordnades daglig vakthållning.

Kälkbanor.

Sedan Nämnden vid särskilda sammanträden behandlat frågan om reglering af området Röddäld, uti hvilken fråga Nämndens yttrande af Drätselkammaren inforrats, har Nämnden uti skrifvelse för den 15 Februari aflemnat det äskade utlåtandet i sagda ärende.

Reglering af
Röddäld.

Jemte skrifvelse för den 5 Mars har Nämnden till Stadsfullmäktige insändt ett förslag till ordnande af Djurgårdens parkområde äfvensom stadsträdgårdsmästarens i detta ärende aflemnade betänkande af den 27 April 1900.

Djurgården.

I anledning af inom Stadsfullmäktige väckt fråga om vidtagande af åtgärder till underlättande af samfärdseln emellan Jernvägstorget och förstäderna Berghäll och Sörnäs, hade Drätselkammaren, efter det Byggnadskontoret utarbetat tvenne alternativa projekt till reglering af ifråga-

Kommunikationsled emellan
Jernvägstorget
och Sörnäs.

varande kommunikationsled, anhållit om Trädgårdsnämndens yttrande i frågan; och aflemnade Nämnden det begärda utlåtandet i skrifvelse af den 23 April.

Reseberättelse.

Den 28 Mars aflemnade stadsträdgårdsmästaren till Nämnden berättelse öfver den af honom med understöd ur Stadsfullmäktiges dispositionsmedel under sommaren år 1900 företagna studieresan. Denna berättelse, som af Nämnden granskats, insändes härjemte till Stadsfullmäktige.

Budgeten.

Jemte skrifvelse för den 20 September insände Nämnden till Drätselkammaren budgetförslag för år 1902 med dertill hörande handlingar, hvilka finnas vidfogade Kammarens förslag till utgifts- och inkomststat för sagda år.

Fontäner.

Med anledning af en utaf stadens Vattenledningskontor gjord framställning rörande den öfverhöfvan dryga vattenkonsumtionen i stadens fontäner, aflemnade Nämnden, hvars yttrande i saken af Drätselkammaren infordrats, ett uttalande i frågan den 8 Oktober.

Skvären vid Nya kyrkan.

Uti skrifvelse till Drätselkammaren af sistnämnda dag afstyrkte Nämnden ett utaf kyrkorådet i stadens evangelisk-lutherska församling väckt förslag rörande öfverlemnandet till staden af underhållet utaf skvären vid Nya kyrkan.

Lönnrots staty.

Enligt Stadsfullmäktiges förordnande hade Drätselkammaren, öfversändande ett af stadsträdgårdsmästaren Olsson uppgjortt och Fullmäktiges pröfning understäldt förslag till anordnande af plantering omkring den blifvande Lönnrots-statyn, anhållit om Nämndens yttrande öfver de projekterade anordningarna och deraf föranledda kostnader. I anledning häraf beslöt Nämnden den 1 November att för sin del förorda den projekterade placeringen af statyn samt förbehöll sig att framdeles och så snart aftäckningen försiggått, till Stadsfullmäktige inkomma med detaljeradt förslag till plantering å ifrågavarande plats.

Öfverskridna anslag.

I sammanhang med denna berättelse får Nämnden till Stadsfullmäktige insända bifogade tablå öfver de kostnader, som under år 1901 blifvit stadens planteringar påförda. På sätt derur framgår hafva de beviljade anslagen för planteringarnas underhåll och nyanläggningar blifvit öfverskridna med sammanlagdt 8,850 mark 42 penni, hvaremot svarar en behållning å tvenne särskilda anslagsposter å sammanlagdt 46 mark 89 penni. Ehuru det synes Nämnden som om stadsträdgårdsmästaren uti sin här närslutna årsredogörelse skulle med i hufvudsak giltiga skäl motiverat anslagens öfverskridande, inser Nämnden till fullo att detta missförhållande bör för framtiden i möjligaste måtto undvikas. Nämnden

skall därför låta sig angeläget vara att framdeles såvidt möjligt hålla utgifterna inom de för ändamålet anvisade gränser, om ock detta tilläfvventyrs komme att ske till men för stadsplanteringarnas utseende.“

Tablå öfver kostnader, som, under år 1901, blifvit påförda

Stadens planteringar.

	Kostnad		Anslag		Anslaget öfver-skridet		Besparing å anslaget	
Underhåll af planteringar och trädskolor:								
Alexander II:s staty	1,152: 03	—	—	—	—	—	—	—
Brunnsparken	5,418: 02	—	—	—	—	—	—	—
Brunnsplan	381: 43	—	—	—	—	—	—	—
Diverse	3,972: 84	—	—	—	—	—	—	—
Djurgården	1,124: 95	—	—	—	—	—	—	—
Elisabotsborg	577: 20	—	—	—	—	—	—	—
Esplanaderna	6,970: 43	—	—	—	—	—	—	—
Fabriksparken	309: 01	—	—	—	—	—	—	—
Fredrikstorg	112: 55	—	—	—	—	—	—	—
Kaisaniemi	4,056: 14	—	—	—	—	—	—	—
Kyrkotorget	203: 91	—	—	—	—	—	—	—
Maria sjukhus	540: 66	—	—	—	—	—	—	—
Materialgården	562: 22	—	—	—	—	—	—	—
Mullgården	681: 78	—	—	—	—	—	—	—
Observatoriibergen	7,599: 40	—	—	—	—	—	—	—
Planering vid Gamla kyrkan .	1,637: 32	—	—	—	—	—	—	—
Soffor	901: 08	—	—	—	—	—	—	—
Trekanten	467: 94	—	—	—	—	—	—	—
Trädskolor	1,059: 87	—	—	—	—	—	—	—
Skvären vid Finlands bank . .	283: 10	—	—	—	—	—	—	—
D:o vid Riddarhuset	388: 17	—	—	—	—	—	—	—
D:o å Skatudden	568: 83	—	—	—	—	—	—	—
D:o vid Ständerhuset	975: 02	—	—	—	—	—	—	—
Växthusen	12,605: 86	52,369	76	47,000	—	5,369	76	—
Underhåll af hägnader	2,284	54	1,700	—	584	54	—	—
Observatoriibergens planering	10,734	48	10,000	—	734	48	—	—
Planeringsarbeten i Brunnsparken	6,470	16	5,000	—	1,470	16	—	—
D:o i Kaisaniemi	5,287	65	5,000	—	287	65	—	—
Transport	77,146	59	68,700	—	8,446	59	—	—

	Kostnad		Anslag		Anslaget öfver- skridet		Besparing å anslaget	
Transport	77,146	59	68,700	—	8,446	59	—	—
Nedgång från Observatoriibergen till Berg- mansgatan	434	60	450	—	—	—	15	40
Nyanläggning af planteringen vid Gamla kyr- kan	3,403	83	3,000	—	403	83	—	—
Två vattenposter å sportplanerna i Kaisaniemi och en springbrunn i Svandammen	7,300	—	7,300	—	—	—	—	—
Anordnande af kälkbanor	968	51	1,000	—	—	—	31	49
Summa	89,253	53	80,450	—	8,850	42	46	89

Och åtföljdes berättelsen af följande redogörelse af stadsträdgårdsmästaren:

„*Skötseln af stadsplanteringarna* har i likhet med de föregående åren bedrifvits så, att de olika planteringarna fått en efter deras läge och beskaffenhet mest lämplig vård. Underhållet har dock i många hänseenden försvårats till följd af den ovanligt torra och regnfattiga sommaren. Något regn föll nemligen ej härstädes under större delen af sommarmånaderna, hvilket hade ett menligt inflytande på växtligheten, synnerligast å de platser, der ej vatten fanns att tillgå. Äfven inom vissa andra planteringar, dit vattenledning var dragen t. ex. å Observatoriibergen, kunde icke erhållas vatten i så stor mängd att jordlagret blef genomvattnadt. Till följd af den nästan dygnet om pågående öfversprutningen kunde endast gräsytan lindrigt fuktas. De undre jordlagren blefvo sålunda för hvarje dag allt torrare, hvilket äfven framgick vid en profgräfning för att utröna den torra väderlekens inverkan, då de befunnos vid ända till två meters djuplek fullständigt uttorkade.

Att en sådan väderlek skulle fördyra underhållet af planteringarna var att förutse, och visade sig äfven detta vid bokslutet vara förhållandet, ty det härför beviljade anslaget Fmk 47,000: —, öfverskreds med ända till Fmk 5,369: 76. Äfven torde under gynnsammare väderleksförhållanden, planteringarna med sina betydande områden ej kunna för nämnda anslag underhållas i ett tidsenligt skick, då årligen tillkomma stora arealer. Dessutom kan påpekas, att de trädgårdsanläggningar inom staden äro få, hvilka egnas regelbunden skötsel, vare sig de egas af privata personer

eller tillhöra allmänna inrättningar. En följd häraf blifver, att nämnda planteringar lindrigt sagdt, äro fullkomliga ogräshärdar, derifrån ogräsfrön i stor mängd sprides med vinden öfver till stadsplanteringarna och derigenom åstadkomma stor förödelse på gräsväxten. Som ett bevis härpå kan omnämnas att årligen ett sextiotal qvinnor måste användas för bortrensning af det ogräs, som genom nämnda förhållande uppstår. Lägges härtill hundarnes förstörelseverk, som fritt och obehindradt får fortgå och, särskildt hvad beträffar de centrala planteringarna, der hundantalet är som störst, snart omöjliggör såväl gräsväxten som blomsterplanteringarna inom desamma, så torde det sagda vara nog för att bevisa hvilka svårigheter som äro förknippade med stadsplanteringarnas skötsel härstädes.

Genom stadens öfvertagande af vården öfver planteringen vid *Gamla kyrkan* erfordrades derstädes som stängsel för gräsplanerna ett stort antal jernkäppar med tråd, hvilket bidrog till att anslaget för hägnadernas underhåll 1,700 mark blef otillräckligt och användes derutöfver Fmk 584: 54.

Källkanorna hafva i likhet med sistlidet år anlagts och underhållits, nämligen fyra stycken i Kaisaniemi samt en å hvardera platserna å Observatoriiberget och Skatudden för en kostnad af Fmk 968: 51. Anslaget härför utgjordes af Fmk 1,000: —.

De under benämning *nyanläggningar* anslagna medlen hafva blifvit använda för nedannämnda platser. Härjemte lemnas en närmare redogörelse för platsernas ordnande.

Å *Observatoriiberget* planerades ett större område på östra delen af parkområdet, och äro härmed dessa anläggningsarbeten, som pågått sedan år 1889, i det närmaste afslutade. För nästkommande år återstår endast att plantera tvenne mindre platser, hvilka under året blifvit påförda lera och jordfyllning, nämligen det sydvestra hörnet invid Kirurgiska sjukhusets tomtgräns, samt den längst i öster vid Observatoriigatans ändpunkt belägna dosseringen. Den sistnämnda platsen med sin skarpt sluttande hållning lämpar sig ej att anordna som gräsplan, utan är det meningen att i stället derstädes sammanföra en mängd såväl träd som örtartad växtlighet i tät sammanställning, hvilken, en gång uppvuxen, kommer att bilda ett sammanhängande helt, som förläna åt platsen en ständig grönska och blomning hela sommaren. Vidare blef å sluttningen mot Badhusgatan en sittplats anlagd. Med detta arbetes slutförande är således den mot stadens centrum sluttande delen af Observatoriiberget fullständigt ordnad.

För att emellertid de förutnämnda platserna å parkområdet ej ytterligare skulle under ett år framåt komma att ligga oplanerade och sålunda varda en vanprydnad för parken med dess för hvarje sommar allt talrikare vordna publik, användes för dessa platsers planering utöfver anslaget, som var Fmk 10,000: — ett belopp af Fmk 734: 48.

Nedgången från Observatoriibergen till Bergmansgatan, hvilken under föregående år delvis planerades, ordnades under våren fullständigt med planteringar, och kommo till användning derstädes såväl träd som buskar i stor variation, äfvensom perenna växtarter i rikt urval. För uppnående af största möjliga effekt med denna dekorerings anlades dessutom i utsigtslinien en större i s. k. teppich stil utförd blomstergrupp, som med sina liffliga färger och skarpt markerade konturer ådrog sig uppmärksamhet, särskildt från Brunnsparks alléens norra ända, derifrån denna anordning synes gifva åt Observatoriibergen en anslående fägring. Å anslaget härför, som utgjorde Fmk 450: —, uppstod en behållning af Fmk 15: 40.

Brunnsparken. Den under flera år pågående jordfyllningen å området norr- och österom Kågelbanan hade tidigare fortskridit så långt, att dessa delar voro färdiga till planering, hvilket äfven blef verkställt, hvarjemte den längre söderut befintliga sandgropen till en del blef utfylld. För påskyndandet af planeringsarbetena å den österom alléen belägna mindre anslående delen af parken påfördes å området mellan sjukhusets gränslinie i söder och hållplatsen för droskor framför Brunns husets spillning, jord och lera. Då sålunda anslaget för Brunnsparakens planering för året blef till största delen användt, var det meningen att ordnandet af sistnämnda område skulle få anstå till följande år. Men ju längre det led med de omgifvande delarnas af parken utveckling i grönska ju anstötligare blef utseendet af dessa fyllningshögar, synnerligast som den plats, hvarå de voro förlagda, låg strax invid hufvudentréen till Brunnsparken. Till följd häraf blef äfvenledes detta område iordningställt och vattenledning dit utlagd för gräsplanernas bevattning, hvilket förorsakade att utom anslaget för Brunnsparakens planering, som utgjorde Fmk 5,000: —, togs i anspråk ett belopp af Fmk 1,470: 16.

Inom *Kaisaniemi* park planerades gångar och gräsplaner å det mellan nya sandplanen och Unionsgatan i öster belägna området. För dessa arbetens utförande uppgingo kostnaderna till Fmk 5,287: 65, och var anslaget härför Fmk 5,000: —.

Nyanläggningsarbetet inom planteringen vid *Gamla kyrkan* blef under våren slutfördt, ett ganska omständligt företag till följd deraf att

vid en tidigare gjord påfyllning af gräsplanerna derstädes användts starkt stenblandad fyllning jemte andra för gräsväxten olämpliga material. Detta ogynsamma förhållande kräde stora kvantiteter matmylla för nämnda olägenhets afhjelpande. Åt promenadgångarna gafs derjemte en bättre riktning och hållning. Så blefvo t. ex. somliga gångar helt och hållet borttagna och andra åter nylagda, så att de promenerande beredes större bekvämlighet att röra sig inom anläggningen, på samma gång planteringen genom denna förändring fick ett mera ordnadt och prydligt utseende.

Staketet, hvilket omgaf platsen, blef i följd af det vanprydande skick, hvori det befann sig, undanskaffadt. För utförandet af samtliga dessa arbeten stego kostnaderna till Fmk 3,403:83. Anslaget härför utgjorde Fmk 3,000:—.

Träd och buskar hafva under året utplanterats till ett antal af 1,153 st. samt för de olika blomsteranordningarna 111,559 st. blomsterväxter.

Arbetsstyrkan har under vintermånaderna varierat mellan 9 och 41 samt under sommarmånaderna mellan 38 och 167 personer.“
